

Avaldatud eile kell 00:00

Juveelimaja omanik teeb Fabergéle monumendi

Anu Jürisson

anu.jyrisson(at)parnupostimees.ee

Fabergé nime pärnumaalaste teadvusse toonud maalikunstniku Tiina Ojaste unistus on tuua kunagi selle kuulsa juveliiride perekonna loomingu väljapanek Pärnusse, see aga eeldab pikemat ettevalmistust ja rahvusvahelist koostööd.

“Oleks ju väga huvitav, kui Fabergéd jõuaksid siia tagasi,” arwab Ojaste. “Fabergé esemeid ei saanud nii kiiresti, Gustav Fabergé 200. sünniaastapäevaks Eestisse tuua, aga saime nõusse Alexander Tenzo, kes on samuti maailmas tuntud juveelimaja omanik,” lausus Pärnus Fabergéde pärandi tutvustamiseks seltsi loonud kunstnik.

Nii nagu Vene keisrikojale hinnaliste juveelidega kaunistatud pühademunade looja juveliir Peter Carl Fabergé pidas koos isaga omal ajal Peterburis kullassepaäri, peab Tenzo juveelimaja Peterburis ja temalgi on Eesti juured.

Kui 1814 sündis Pärnus Carli isa Gustav Fabergé, siis vaid kuus aastat hiljem sündis Rakvere lähedal Jaan Tõnso, kelle poeg Jakob kolis seejärel Peterburi, kus toimus nimevahetus: Tõnsost sai Tenzo.

Ja kuigi Alexandri eestlastest esivanemad ei olnud seotud juveelimaailmaga, asutas ta 1990. aastate lõpus oma juveelimaja ja on jõudnud vaid mõneteistkümne aastaga selles valdkonnas maailma tippu.

Seetõttu kandis Ammende villas teisipäeval toimunud pidulik Fabergé mälestusteõhtugi pealkirja "Pärnu pärlid Fabergést Tenzoni".

Tenzot ennast küll Pärnus kohal ei olnud, kuid teda esindas tema Eestis tegutsev sõber, loovagentuuri Pult tegevjuht Aleksei Saks, kes demonstreeris Tenzo juveelimajas valmistatud hinnalisi ehteid.

Saks ütles, et Alexander on väga suur Eesti fänn, sest olid ju tema vanavanemad läbi ja lõhki eestlased, ning seetõttu on ta valmis igati Pärnu Fabergé seltsi tegemistele toeks olema. Mälestusteõhtu kulminatsioonina kuulutati sealsamas välja sügisel Pärnus avatava Gustav Fabergé monumendi autor, kelleks osutus Alexander Tenzo.

Õhtu pakkus muidki üllatusi. Pärnu kunstnik Vello Paluoja kinkis siinsele seltsile Gustav Fabergé pastellidega maalitud portree, mille Pärnu üritustel osalenud juveliirikunsti ajaloolane ja Vene kultuuriministeriumi ekspert Valentin Skurlov nimetas parimaks kõigist seni tehtutest.

Skurlov omakorda andis Tiina Ojastele üle tänukirja ja riputas kaela Carl Fabergé mälestusfondi poolt ordenid, millest üks oli pühendatud õukonna juveliirile Carl Fabergéle ja teine firma peajuveliirile Mihhail Perhinile.

Ammende seinu kaunistasid üheks päevaks Tiina Ojaste maalid, mis on inspiratsiooni saanud just Fabergé munadest.

Värvilised kivid

Saks tähendas Tenzo juveelimaja väljapaneku kohta, et need on ehted, mida poes ei müüda – ainus Tenzo pood on juhuse tahtel Riias –, kuid ettevõttel on üle maailma esindused, kus suheldakse klientidega privaatselt, sest iga ehet valmistatakse vaid üks ja sageli on selle aluseks kliendi soov ja tellimus.

"Mina olen öelnud selle kohta alati nii, et sealt, kus lõpeb poehind, algavad Tenzo toodete omad, tema tooted on maailma tiptase. Tal ei ole huvi lihtsaid asju müüa," iseloomustas Saks üheks õhtuks Ammendes klaasi taha välja pandud ehteid.

Oma äri alustas Alexander Tenzo üsna juhuslikult 1995. aastal Sri Lankal hoopis muul eesmärgil käies, kuid avastas siis enda jaoks, et seal leidub palju selliseid värvilisi vääriskive nagu safiir ja spinell, millest spinell on siiani üks tema lemmikuid. Nii hakkaski ta neid seal koos kohalikega kaevandama, reisis mitu aastat Kagu-Aasias ja Aafrikas ringi, õppides seda tegevusala ja turgu tundma, ning käis kalliskiviotsinguil toona ohtlikus Nigeeriaski.

Pikema intervjuu temaga võib selle kohta leida mullusuvisest Postimehest, kui ta oma juveelitooteid Saaremaa ooperipäevadel esitles.

"Alexandri lemmikud on värvilised kivid. Võõnd, kust need tulevad, ulatub Aafrikast Nigeeriast ja Tansaaniast Madagaskarile, Sri Lankasse, Lõuna-Indiasse ja Myanmari. Oma kaevandamiskohad on tal Sri Lankal ja Madagaskaril ja sealt ei tule kuigi palju sellise tasemega kive, mis teda rahuldavad, kuid sellest piirkonnast peavad need tulema," tõdes Saks.

Tenzo juveelimaja on tuntud selle poolest, et müüb lihvitud värvilisi kive teistelega, olles sellega maailmas esikolmikus.

Saks kirjeldas, et nii kollektsiooni loomine kui ka pärast selle esitlemine on väga pikaajaline protsess, sest kunagi ei tea, mis läheb rohkem Idas ja mis Läänes peale. Maitset on inimestel erinevad. Seetõttu rändavad kollektsioonid üle maailma.

“Alexander osaleb ka ise loomeprotsessis, aga kunstnikud-juveliirid võivad olla nii tema enda omad kui ka väljastpoolt – see sõltub sellest, kes oskab mingit stiili või tehnoloogiat kõige paremini. Näiteks on ta viimastel aastatel teinud mitu tööd titaaniga, mis kunagi eeldas kosmosetehnoloogiat ja mida tehakse maailmas väga vähe. Tal on vahendid, et seda töödelda,” rääkis Saks.

Munadest sündisid maalid

Tenzo Pärnusse kutsunud Fabergé seltsi esimehe Tiina Ojaste enda huvi juveelide vastu ulatub aega, kui ta 15aastaselt esimest korda tutvus kunstiajalugu õppides Fabergé perekonna loominguga. Hiljem Tartu kunstikoolis ehtekunsti ajalugu veelgi lähemalt õppides paelus teda see teema järjest enam. Olid ju Fabergéd pärit Pärnust nagu temagi.

“Kümmeaastat tagasi Pärnu lähedale uuesti elama asunud, hakkas mind kummitama mõte tutvustada Pärnu linnaruumis seda perekonda. Mõttekaaslasti oli nende hulgas, kes tegelesid turismindusega ja kellelt Fabergést teadlikud linnakülalised olid küsinud, kus perekond elas, mida ja kui kaua nad siin tegid. Ja nemad ei osanud vastata, sest seda teemat ei olnud Pärnu linnas arutatud,” kirjeldas Ojaste.

Nii saigi huvilistega selts asutatud ja tasapisi tegutsema asutud.

Mullu sügisel viis elu Ojaste ühel kontserdil kokku Toomas Kuteriga, keda samuti huvitas see osa Pärnu ajaloo. Fabergéd olid suured muusikaarmastajad, kõik mängisid ise mingit pilli või laulsid ning perekondlike koosviibimistega kaasnes alati muusika. Süvenes mõte, et mälestusüritusi peaks saatma muusika, nii nagu see Kuteri kaasabil teoks saigi.

Ammendes esitasid igihaljaid viise Kuter, Fred Rõigas ja Margit Saulep ning klaveril saatis neid Elmo Tiisvald. Üllatuskülaline oli Igor Gräzin, kes kandis ette vaimuka essee juveliiride pere ja nende kuulsate munade teemal.

Ojaste sõnas, et on nüüd tihedas suhtluses ka Fabergéde kõige otsesema järeltulija Tatjana Fabergéga, kes elab Šveitsis ja tegeleb perekonna ajaloo uurimise ning materjali kogumisega.

“Ta soovis meile edu. Tal oli väga hea meel, et Pärnu linn on seda fakti endale teadvustanud ja me sellega siin tegeleme,” lisas Ojaste.

Huvi Fabergéde vastu kajastub kunstniku loominguski. Ammendes näha olnud maalilt “Vürstinna” võib näiteks ära tunda kuldse kroonimismuna.

Maali "Sõlmi juustest lahti pael" jaoks sai Ojaste inspiratsiooni esimesest Fabergé munast, mis oli lihtne: seest kullast, kuid pealt valge emailiga kaetud ja mille sees oli peidus kanake.

Ojaste kolmas maal on nägemus Fabergé piibelehtedega munast – need on temagi lemmiklilled.

Neljandal maalil koob kaunis naine kuldset kassikangast, nagu tegid kunstniku arvates Fabergéd – kodusid kuldset kassikangast üle oma unistuste.

Viiendal maalil püüab naine käest libisevat kuldkalakest, kelle suust paistab pärl, mida kohe-kohe hakkab napsama haigur – õnn võib olla kaduv, kui ise hoolas ei ole ega jälgi, et nii ei juhtuks.

"Pärl, pärli järel pärl" kannab ideed: ole mees ja püüa oma unistuste pärlid kinni. Maal, millel on taas kaunis naine, keda ümbritsevad põllulilled, on aga Fabergéde ja Eestiga lähedalt seotud: Fabergé firmas töötanud Klara Zeidler oli Eesti päritolu, just tema kavandas lilletemalisi mune ja ehteid Fabergédele. Põllulilledega muna leiab sel põhjusel Pärnus Fabergéde auks avatud mälestustahvliit.

Fabergé mune on Ojaste käinud oma silmaga vaatamas omal ajal Moskvast ja Peterburis Ermitaažis, uurinud raamatuist ja internetist, kuid nüüd, mälestusüritusi koos Toomas Kuteriga ette valmistades ja selle käigus Fabergé eksperdi Valentin Skurloviga New Yorgis 5. avenüül ühes juveeliäris kohtudes õnnestus tal kuulsa juveliiripere esemeid peos hoida. Ehk sünnib sealt uusi mõtteid ja ideid tema enda loominguga jaoks.

"Tänu sellele, et ma neid maale maalisin, on Fabergé selts alguse saanud ja inimesed mind üles leidnud. Mina ütlen alati selle peale, et kunst liidab inimesi," tõdes kunstnik.

[Pärnu Postimees](#) Tasuline